

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo in uprava:

Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska
zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Del. dom.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Izhaja vsako sredo in soboto

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
značaja stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 11.

Sreda, 8. februarja 1933.

Leto VIII.

Avstrijska socialna de- mokracija proti tajne- mu oboroževanju.

Hirtenberg še vedno vznemirja
Evropo.

Že se je upalo, da afere s hirtenberškim orožjem ne bo treba spravljati pred svet Zveze narodov, ko se je zadeva zopet zaostila. Avstrijski notranji minister, heimwehrovec Fey, je odredil nepričakovano hišno preiskavo v delavskem domu v Wiener Neustadtu in v tamošnjem skladišču okrajnega cestnega odbora, kjer je žandarmerija našla večjo količino strojníc, karabink, bajonetov in več zabojev streliva. Vlada je hotela z razkritjem tega orožja zabrisati vtis, ki ga je napravilo hirtenberško razkritje, a dosegla je baš nasprotno. Delavstvo je ogorčeno, da iščejo oblasti za orožjem samo v delavskih domovih, medtem ko vsak otrok ve za skrivališča orožja heimwehrovcev za Štajerskem in Tirolskem; za katero se pa oblast nič ne zanima. Zato je imela ta stvar močan odmev tudi v dunajskem parlamentu; v proračunskem odseku so socialisti dr. Bauer, dr. Deutsch, dr. Ellenbogen in Stika ostro napadli vlado in njene predsednika dr. Dollfussa, ki, medtem ko volim za orožjem pri socialistih, daje zastopnikom Anglije, Francije in Male antante v zadevi Hirtenberga vedoma napačne informacije, dasiravno se z vednostjo vlade in pod njenim pokroviteljstvom tajno prenaša z aeroplani orožje na Madžarsko in se kljub zagotovitvi, da ni v Hirtenbergu nobenega orožja več, nahaja tam še mnogo vagonov italijanskega orožja, ki čaka samo ugodne prilike, da bi se ga moglo spraviti isto pot. Stražijo to orožje heimwehrovski zaupniki, ki prejemaajo za to visoke plače. Iz teh zalog se preskrbujejo z orožjem tudi črno-žolti avstrijski monarhisti, ne samo v Avstriji in na Madžarskem, temveč tudi v Jugoslaviji. Višji krogi vlade in industrije pa vso to stvar podpirajo in intrigirajo, da bi zanesli v srednji Evropi vojno. Socialisti so mnenja, da se je avstrijska vlada s to afero tako blamirala, da ji ne preostaja drugega kakor da razpiše nove volitve in se umakne volji naroda, ki bo z njo pomedlo.

Ta debata v avstrijskem parlamentu bo imela še dalekosežne posledice, ker se bo končno tudi Anglija, ki je vso to afero dosedaj bagatelizirala, morala pridružiti prizadevanju Francije in Male antante, da se končno onemogoči rovarjenje monarhističnih revizionistov v srednji Evropi.

Ne tajimo da imamo orožje,

so izjavili socialisti v dunajskem parlamentu, in imeli ga bomo vse-dotlej, dokler boste vi podpirali fašistične pustolovce. Ne bomo se pustili praznih rok poklati. Kar se pa tiče orožja, ki ste ga našli v Wiener Neustadtu, pa ni bila to nobena tajnost. Za njega je vedel tudi vojni minister Vaugoin. Ko je bila Gradiščanska prisojena Avstriji, so se pojavili tam madžarski partizani, ki so se uprli avstrijski zasedbi. Takrat je avstrijsko delavstvo s svojim odločnim nastopom premagalo madžarone, jih razorožilo in poglano preko meje. Zaplenjeno orožje se je shranilo v Wiener Neustadtu in takratna vlada je izrekla delavstvu za njegov junaški nastop javno priznanje. Sedanjí heimwehrovci bi pa imeli radi od Dunaja do madžarske meje prosto

Cene kvišku — mezde padajo

Draginja narašča. Čim se je zima nekoliko poostila, pa so cene iz neznanih razlogov porasle. Zato je zima znatno poslabšala življenje siromašnih sploh, zlasti pa nezaposlenih. Deloma je dvigu cen, zlasti v južnih delih države vzrok ovirani promet. No, in če je na jugu promet oviran, potem morajo rasti cene tudi pri nas. Trgovci posredovalci tako priliko izrabljajo kolikor se jim poljubi. V trgovini, kljub slabim socialnim razmeram, vlada danes nekaka anarhija brez kontrole in je zahteva, da se postavi kontrola cen za življenske potrebščine, kurivo, stanovanja in obleko. To nalogo bi morale prevzeti, oziroma biti pooblaščen predvsem občine, ki danes pač tupatam posredujejo, nima jo pa avtoritativne izvršne moči v taki meri, kakor bi bila potrebna.

Dočim se vse blago draži, je samo eno blago, to je delovna sila, ki se pocenjuje, zakaj delavske plače stalno padajo.

In če bi plače delavcev tudi ne padale, znači podraženje blaga pade kupne moči več kot za eno tretjino. Delodajalcem to še vedno ne zadostuje, zakaj povsod tudi še dalje znižujejo plače, kakor bi hoteli delovni narod izstradati popolnoma.

Svarilen opomin je to za delavstvo in skrajni čas, da se delavci in nameščenci zaščitijo v svojih strokovnih organizacijah. Zakaj, ker se dvigajo cene, se morajo zvišati tudi mezde. To bi bilo logično. To je naravna pravica delavcev in nameščencev. Ali tega ne bo brez boja in organizacije, ker je cilj podjetnikov edinole — večji dobiček.

Zakaj je Hitler razpustil državni zbor?

Centrum in Hitler.

Kancler Hitler v dosedanjem državnem zboru ni imel večine — brez centruma. Zato se je pogajal s centrumom in je zahteval od njega lojalno podporo. Centrum pa je vprašal Hitlerja, kakšne garancije nudi, da se ne bo kršila ustava in da se ne bodo delali nevarni eksperimenti z gospodarsko škodljivo politiko, reakcionarna socialna politika in ogrožala denarna vrednost. Hitler je na to zahteval, najprej obvezo lojalnosti, potem šele razgovore o teh vprašanjih, ker bi se sicer pogajanja predolgo vlekle. Bavarske ljudske stranke, ki bi bila vlado tudi podpirala, pa Hitler niti vprašal ni. Obe klerikalni stranki (centrum in bavarska ljudska stranka) sta bili voljni, dovoliti, da se državni zbor odgodi za eno leto, če se ne bi potem kršila ustava s posebnimi naredbami.

Hitler je torej v svojem dekretu o razpustu državnega zbora navedel neresnično trditev, da je razpustil državni zbor, ker ni bilo mogoče sestaviti večine.

Hitler je hotel razpustiti državni zbor in je vodil pogajanja samo z namenom varanja javnosti.

Užaljeni klerikalci upravičeno izjavljajo:

Če bi kdo utegnil misliti na to, da prekrši ustavo, naj ne pozablja, da so tu še faktorji, ki pazijo na izpolnjevanje ustave. Državni predsednik, kot eden izmed čuvarjev ustave, je ob sestavi sedanje vlade zahteval, da se nova vlada giblje v okviru ustave.

Stvarno je tudi ta epizoda v razvoju dogodkov zadnjih dni samo izpričevala, na kako trhlilih moralnih nogah stoji nemški fašizem.

Razpust pruskega dežel- nega zbora odklonjen.

Nemški fašisti imajo smolo.

Dne 4. t. m. je zboroval pruski deželni zbor. Fašistični predsednik Kerrl je že v uvodu izjavil, da je na dnevnem redu samo razpust pruskega deželnega zbora, ki so ga stavili nemški nacionalni socialisti. Poročevalec fašist Kube je rekel, da je deželni zbor nesposoben zborovati in zlasti sedaj, ko se razvijajo v državi veliki problemi. Napadal je obenem

pot za zvezo z madžarskimi monarhisti, zato so udarili po socialistični postojanki v Wiener Neustadtu.

socijalne demokrate, češ, da naj odstopijo z vodilnih političnih mest.

Soc. dem. poslanec Heilmann je rekel, da vsa izzivanja, ki so krivična, ne bodo zrahljala sklenjenosti železne fronte. Zavedli ne boste s temi šikanami delavstva prav v nikakršno nepremišljenost, da bi potem z njo opravičevali državni udar. Socialni demokrati odklanjajo razpust deželnega zbora. Štiriletni gospodarski načrt, ki ga Hitler objavlja, je pa le slaba besedna kopija Stalinovih načrtov. Od Hitlerjevih načrtov nima nemško ljudstvo ničesar pričakovati.

Med tem so fašisti stavili še predlog, da se naj volitve vrše dne 5. marca t. l.

Med nadaljnimi govorniki se je oglašil k besedi tudi minister soc. dem. Severing, ki ga pa nacionalni socialisti niso pustili govoriti. Seja je bila dvakrat prekinjena, na kar se je izvršilo glasovanje o stavljenem predlogu, ne da bi bil mogel Severing povedati svoje mnenje. Podpredsednik Hacke (fašist) je namreč izjavil, da zbornica Severinga noče poslušati, namesto, da bi napravil svojo dolžnost kot predsednik.

Predlog, da naj se pruski deželni zbor razpusti, je bil odklonjen z 214 glasovi proti 196 glasovom.

Razmerje glasov samo že priča o fašističnem političnem nasilju in se more smatrati v zunanjem svetu kot nov fiasko.

Hitler davi delavsko časopisje.

Hitler se igra z ognjem.

Nemška vlada uradno izjavlja, da je za ves tisk, ki skuša zbujati vznemirjenost v javnosti, ki žali avtoriteto vlade ali skuša omajati zaupanje vanjo, razširja vesti o gospodarskih in socialno-političnih ukrepih vlade, ki niso utemeljene, izdala naredbo o zborovalni in tiskovni svobodi, ki ukinja vsakršno svobodo in grozi z drakoničnimi kaznimi. Listi se lahko prepovedo do enega leta in založništva kaznujejo z visokimi globami. Oblasti plenijo zlasti socialnodemokratsko časopisje; tako na primer, je bilo zaplenjenih večina listov, ki so objavili socialno-demokratski oklic.

Hitler hoče potemtakem popolnoma onemogočiti kritiko političnega delovanja vladajoče gospode, kar pomeni diktaturo plemstva in kapitala.

Karteli proti kartelom.

Že zdavnaj pred svetovno vojno smo poznali zle posledice za delavstvo, ki so jih povzročali karteli, trusti in koncerni kapitalističnih enakov, sorodnih in tudi nesorodnih podjetij. Združevanje kapitalističnih podjetij je imelo namen povečati dobiček produkcije na dva načina, in sicer z določevanjem cen produktom in pa z borbo proti delavskim plačam. Ta oblika kapitalistične organizacije je imela že pred vojno uspehe, ker so bile vlade in parlamenti večinoma na nje strani. Karteli so namreč izjavljali, da so potrebni v svrhu znižanja cen produktom, kar se je večkrat tudi zgodilo, da se prikrije pravi namen, namreč uničiti konkurenco in potem nastavit nove višje cene. Ta obljuba je bila kapitalističnim državam večinoma všeč, ker se niso brigale za to, da pri tem trpe največ delavci, in niti niso mislile na to, da ta način gospodarstva vodi v nepremagljivo gospodarsko krizo, če se temelji gospodarstva bistveno ne izpremeni.

Po vojni so te »gospodarske« razmere dozorevale. Med vojno že se je kapitalizem še bolj koncentriral. Prešel je polagoma v tretje roke, v roke bankirjev, ki danes odločajo ne le v gospodarstvu, marveč tudi v politiki. Ta bankirski kapitalizem se po vojni dalje organizira. Borba med skupinami gre za življenje in smrt ter mora končno močnejša slabejšo zavojevati.

Seveda ni gotovo, kako se bo ta borba končala, ker se v borbi, zlasti v krizi, jačijo nove sile, sile eksploatarian in izmognanih do zadnje kaplje krvi. Te sile nimajo kapitala in ne računajo z njim, pač pa računajo s svojo življensko in delovno silo ter s svojo pravico do življenja, ker vedo, da sta kapital in posest brez dela le prazni sen posestnih slojev. Kaj pomagajo kupi zlata v francoskih in ameriških bančnih kletih, če niso več objekt, s katerim se svet izkorišča! Kupi zlata so kupi kamenja ali kovine brez haska, če delo ne ustvarja potrebnih dobrin. Banke torej sede sicer na zlatu, toda dobrine ustvarja le delo.

Vse delavsko gibanje sloni že od svojega početka na tem principu, da je treba ustvariti proti kartelom kapitala kartele dela, to je kartele delovnega ljudstva. V ta namen pa ne zadoščajo posamezni delavci, tudi ne zadoščajo slabotne organizacije, ki se ne zavedajo, da so del velikega mednarodnega delavskega gibanja. Več je treba. Sorodne organizacije, nesorodne, vse se morajo koncentrirati v močne nepremagljive kartele dela. Delavec prodaja svojo delovno silo; njegova dolžnost je, da jo proda drago, kar more storiti le, če je dobro organiziran. Od delavčevega dela je odvisno, ali se dobrine ustvarjajo ali ne, od delavčevega dela je tudi odvisno, kako se kapital »rentira«. Zato je »gospodarska in socialna« kriza pravzaprav v njegovih rokah, in če je prišlo do današnjih razmer, je kriva malomarnost delavstva, ki ni pravočasno poskrbelo za močan kartel dela, da sprejme borbo s karteliranim kapitalizmom. Današnji kapitalistični razvoj je nevarno zlo ne le za delavstvo, marveč za človeško družbo in njega kulturo.

Iz tega razloga je naloga mednarodnega delavstva, da posveti vse svoje moči kartelu dela, ki ga naj tvorijo delavske organizacije. Težka

borba je neizogibna, delo pa je močnejše orožje kakor kupi zlata v kleteh, s katerimi razpolagajo karteli in koncerni bank, dasi se jim klajnajo danes vse države, razen delavstva s svojim edinim najjačjim kapitalom — delovno silo.

„Jugoslovanska akcija.“

Prejšnjo nedeljo je imela v Beogradu »Jugoslovanska akcija« javno zborovanje. Že pred več meseci smo, ko se je ta pokret pojavil v Zagrebu, objavili njegove smernice, to je program in zahteve. Iz njih je razvidno, da je socialni del teh zahtev navadni prepis iz fašistične odredbe o delu. Tu se zahteva monopol na strokovne organizacije, a delavstvu se obeta, da jih bo pred kapitalisti ščitila vseodrešujoča fašistična stranka. Na shodu v Beogradu se je pokazalo, da je to skupina mlajših intelektualcev, ki si žele karjere, ki jih v uveljavljanju ovirajo starejši. Zato je njih najvažnejša zahteva, da se mora izvršiti »izprememba generacij«. Oni ne marajo niti ene dosedanje politične stranke, marveč hočejo, da ustvarijo samo svojo in edino stranko. Ta stranka mora biti »nekaj mladega«, politično nedostopno, »moralno nekompromitirano«. Čudno je samo to, da so tam, kjer se naj osnuje »nekaj mladega«, propadli kandidati na listah bivših političnih strank, ki prej niso imeli prilike, da bi bili pokazali svoje sposobnosti kot narodni osrečevalci. Morda bodo imeli po izvršeni »izmeni« kaj več sreče.

Radn. Nov., Beograd.

F. K.

Sličica

iz molitve za brezposelno podporo.

Jaz Ana Požar
trem nezakonskim otrokom sem mati.
Prvi je Mihec in mu je pet let,
drugi je Lojze in ima poltretje leto,
tretji je Rudi, šest mesecev ima in je najmlajši od teh treh.
Za podporo prosim Borzo Dela,
moram — jaz sama nimam in sem brez dela
in očetje trije so vsem trem dušcam in nimajo kaj dati,
saj vsi brezposelni so v tej krizi.
Sicer pa:
Občinski papirji govori, tamle so na mizi:
»potrjujemo, da je Ana Požar etc. in
ad 1) oče Mihca neznanega je bivališča,
(sledovi gredo v Francijo),
ad 2) oče Lojzeta je brezposelni rudar iz Kočevja,
ad 3) oče Rudija fabriški kurjač radi krize odpuščen.«

Za podporo prosim Borzo Dela;
saj bi ne moledovala,
če bi še staro službo kot služkinja imela,
(in ni me srām!) zdaj znova nekje z novim
sem steknila božjo blagodat,
— le (čudim in srdim se), da me je milostljiva
radi tega odpustila,
da zdaj na česti sem brez pare.
Za podporo prosim Borzo Dela in Tebe
slavni magistrat,
za pomoč za mene in še bolj za moje male,
ki nimajo kaj jesti v tej krizi.

tam na mizi.

Doma in po svetu.

Dovolj stanovanj. Ne samo pri nas, marveč tudi drugod se razširja idiotska vest, da imamo danes preveč stanovanj. Kadar gre za potrebno znižanje stanovanjskih najemnin, takrat so hišni posestniki najbolj glasni in bahaški, kako ogromno število stanovanj je neoddanih in se zato hiše ne rentirajo. Vse to seveda ni resnično. Te dni je imel v imenu društva za stanovanjsko reformo v Nemčiji direktor državnega statističnega urada dr. Burgdörfer predavanje, v katerem je po statističnih podatkih dokazal, da je v Nemčiji danes en milijon rodbin brez stanovanja. Res je nekaj velikih stanovanj praznih zaradi krize, toda brez stanovanja so siromašne rodbine in rodbine s številnimi otroki. Predavatelj nujno priporoča gradbo stanovanj. — Pri nas smo pa nedavno čitali, da je v dravski banovini preveč stanovanj. Dvomimo, da bi to »hvalo« potrdila resnična statistika!

Rudarjem v državnih rudnikih se je, kakor smo že poročali v zmislu pogodbe neznatno zvišala mezda. Pogodba je sedaj odobrena po ministrstvu za šume in rude. V pogodbi se obenem predvideva namesto rudniških konzumov nabavljalne zadruge. — Mi seveda stojimo na stališču, da je edino utemeljeno, če se delavec tudi kot konzument osamosvoji ter vodi sam svojo gospodarsko organizacijo.

Beograjska narodna skupščina je pričela zopet zasedati dne 7. t. m. Razpravljali bodo najprej o novem volilnem redu in potem o občinskem zakonu.

Lepa tolažba! Cena kruha je zopet poskočila za pol dinarja pri kilogramu. Prav verjetno je, da to zvišanje ni zadnje. Tako je torej. Moka raste v ceni še naprej. Najprej na Din 3,90, potem na 4.—, na 4,15, 4,30 in celo Din 4,40 je že narastla. Kdaj pa narastejo v tem razmerju še mezde? Ali pri takih spekulacijah res nima nihče ingerence?

Nova tekstilna tovarna v Samoboru. Tvrdka Rottstein in Pan je kupila od samoborske občine svet, da zgradi novo tekstilno tovarno. Zemljišče je kupila po 50 Din kv. meter. Če bo zaposlovala manj nego 100 delavcev, bo oproščena dve leti tudi mestnih doklad, če bo pa zaposlovala več kot 100 delavcev, bo oproščena doklad štiri leta. Isto ugodnost dobe tudi druge tovarne; tovarna mora biti zgrajena vsaj v enem letu po sklenitvi pogodbe.

Povsem po težnjah časa... »Jutro« z dne 29. in 30. jan. t. l. priobčuje tale »časni primeren« oglas: »Dosežem Vam moratorij. Vršim izvensodne in sodne poravnave diskretno in poceni. Onim, ki so v plačilnih težkočah dajem informacije.

Pišite na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »Verziran«. — Da, da, podjetnih ljudi je na setu že precej in znajo izkoristiti vse, kar se dogaja v življenju. Ali na žalost še nismo čitali oglasa takega podjetnega človeka, ki bi preskrbel poravnavo s krizo in ki bi preskrbel faličnim ljudem konjunkturo in blagobit. In onega, ki bi vsemu svetu preskrbel konjunkturo in procvit ter blagostanje, zlasti pa brezposelnim delo, tudi ni. V to smer se podjetnost še ni razvila!

Slika iz takozvanega socialnega udeleževanja nekaterih trgovin na obroke. Prejeli smo: Po strokovnem časopisu trgovcev se je svoječasno mnogo razpravljalo o kreditiranju blaga na obroke. Tu mislim predvsem manufakturno blago. Vsi člankarji so bili edini v tem, da jim delajo tvrdke, ki prodajajo blago na obroke, veliko konkurenco in da je blago precej dražje. — Druga pa niso ukrenili ničesar. Pravzaprav niti ničesar niso mogli storiti, ker je trgovina svobodna... Če si pogledamo ta sistem, ki se ga poslužujejo nekatere obročne tvrdke, zlasti na jugu, nekoliko bližje, pridemo do zaključka, da je tako poslovanje v vsakem oziru netrговsko in zelo daleč od vsake morale. — Trgovina — kakršnakoli — ima pač ta cilj, da čim več zasluži. To je s trgovskega stališča popolnoma umljivo. V cenah je vračunan čisti dobiček, režija itd. Vse to skupaj znaša do 30% nabitka na lastno ceno. Pri obročnih trgovinah pa je kalkulacija precej drugačna. Poleg visoke režije in odstotkov, ki jih dobi potnik, je vračunan tudi odstotek izgube (do 40%) in obresti. Vse to mora plačati seveda tista stranka, ki jo agent premoti, da kupi blago na obroke. Če plačuje redno, plača tudi za tiste, ki ne plačajo, ako pa ne, potem pa plačajo drugi zanj. Sicer pa s tem, ako ne plača, še ni rešena dolga, na vrsto pride tudi rubež, ki je v današnjih časih pač precej pogosta. Nekatere obročne trgovine prodajajo blago okoli 150% dražje kot druge trgovine. To pa zaradi zgoraj navedenih dejstev. In kdo je največ deležen takega blagoslova? Proletariat! Delavci, nameščenci, uradniki! Torej ljudje, ki zaslužijo malo in ki so primorani, da potrebuje kupujejo na obroke. Umljivo je, da polagoma zaidejo v dolgove, ker morajo plačevati še za druge!!!, nakar neizbežno sledi rubež. Tako se upropašča naš mali človek, dočim si par gospodov polni žepa. Posebno zadnje čase uspeva ta posel jako lepo; kriza je namreč mnoge primorala, da so pričeli kupovati na obroke. Nihče, žal, pa se prej ne informira, raje verjame besedam različnih prodajalcev.

Tak prodajalec se je pojavil tudi pri piscu in mu razkazal kolekcijo najrazličnejšega blaga. Pustil mu je par vzorcev in pisec ne bodi len, je stopil k solidnemu trgovcu in ga vprašal, koliko je tako blago vredno. Odgovor ga je zaprepstil. Vzorec sukna za moško obleko je imel ceno Din 360.—. Omenjeni trgovec je pokazal ravno tako blago za Din 205.—. Blago za damsko obleko, ki ga je trgovec prodajal po Din 54.—, je bilo na vzorcu cenjeno na Din 160.—. Svilo je trgovec prodajal po Din 38.— (ostanke celo po Din 32.—), dočim je stala na obroke Din 120.—!! In poleg tega ne smemo pozabiti, da je omenjeni trgovec tudi lepo zaslužil!

To je torej resnica o »socialnem« delu nekaterih takih tvrdk. Resnica, ki je marsikoga stala že lepe denarce! Interesantno je tudi to, da je večina takih tvrdk tam doli nekje iz Zagreba ter imajo po vsej državi svoje podružnice.

Zadnji čas je, da se nekaj ukrene proti takim cenam in da se zaščitijo mali človek pred izkoriščanjem s strani različnih brezvestnih spekulantov. Mislim, da so trgovci

prvi, ki naj se pobrigajo, da se to razčisti, kajti mnenja sem, da nihče ne vidi rad, da se njegovo stroko obdružuje na tak način. Trgovci sami naj izvedejo kampanjo, ki bo naše razmere — že itak mizerne — uredila tako, da bo v prvi vrsti zaščiteno mali človek. Toda tudi kupci sami naj se pazijo in naj ne nasedajo potnikom, ki mnogokrat nimajo niti kvalifikacije. Zlasti pa naj si ogledajo tvrdko, s katero nameravajo stopiti v poslovno zvezo proti plačilu na obroke.

Bolgarski emigranti, bivša ministar Stambolijski Stojanov in Atanasov sta se v nedeljo vrnila v Bolgarijo. Z njima se je vrnilo še več emigrantov, in sicer skupaj okoli 45. Pristaši so kmetiške stranke in jim je povratek dovoljen z amnestijskim zakonom.

Rumunija razglašala obsedno stanje. Rumunsko vlado je parlament pooblastil, da uvede obsedno stanje, kjer se ji zdi potrebno. Obsedno stanje je razglašeno za mesta Bukarešt, Jassy, Ploesti, Galac, Prahova, Cernovice in Temešvar. Vzrok — delavsko gibanje.

Grof prodaja novine. Madžarski grof Ivan Haler je obubožal in je star 60 let. Ker nima druge eksistence, prodaja po budimpeštanskih ulicah časopisje.

Za razkritje avstrijske socialne demokracije znane hirtenberške afeze z orožjem, ki sta jo razkrila ss. dr. Bauer in dr. Deutsch v Avstriji, se je zainteresirala zlasti francoska javnost. Francosko časopisje poudarja, da je reakcionarna organizacija intrig razpletena na široko ter da se mora zadeva razčistiti mednarodno.

Razpust občinskih zastopstev v Prusiji. Pruski državni komisar je s posebno odredbo razpustil vsa občinska zastopstva po vsej Prusiji. Nove občinske volitve se imajo vršiti 12. marca. Istočasno je odstavljenih več višjih funkcionarjev pri državni upravi in pri policiji, ki so še ostali od prejšnjih režimov.

Proti svobodi tiska in svobodi zborovanj bo Hitlerjeva vlada te dni izdala posebno odredbo. Bilo je pa že sedaj mnogo levičarskih listov za daljšo dobo prepovedanih. Med drugimi tudi berlinski socialistični »Vorwärts« za tri dni.

Dve komunistični tiskarni je pruska policija odkrila v Düsseldorfu in v Arnstadt. Najdene tiskovine so zaplenjene in krivci aretirani.

Umor socialističnega župana v Nemčiji. V Strassfurtu pri Magdeburgu so priredili v soboto zvečer fašisti demonstracije, pri katerih so nastali pretepi z delavskimi samaritani, ki so imeli reševalno službo. Župan Kasten je posređoval in kot predstojnik mestnega redarstva napravil red. Ko je župan šel okoli polnoči proti domu, mu je skrivaj sledil nahujskan študent, ki je župana ustrelil, ko je odprl vežna vrata. Kasten je bil tudi pruski deželni

Mihail Zoščenko — Iv. Vuk:

Humoristično-satirične zgodbe.

12

»Če tega ne veš, potem je vendar nekaj drugega, neumna gos. Kaj potem brbraš, če ne veš. Ne izkrivljaj dejstva! Povej mi rajši, čigave so kokoši.«

»Kokoši?... Domne Pavlovne.«
»Kdo je ta Domna Pavlovna? Mar morda ti sta, ki oddaja sobo?«

»Rekla sem že, da je soba oddana,« se je znejevoljila dekla in pobrala nože v predpasnik.

»Lažeš. Kakor mi bog pomagaj, lažeš. Zapiska visi. Če bi zapiska ne visela, bi bila to drugačna reč, tedaj bi ne vztrajal pri tem. Ali tu je zapiska, velika kakor vol. In ti mi ponavljaš: Oddano, oddano... Goska! Povej mi rajši: Pura je gotovo tudi njen?«

»Seveda njen.«

»Ah, glej no,« se je čudil Zabježkin. »To je bogata dama.«

Dekla ni odgovorila; pljunila si je v roke in odšla.

Zabježkin je stopil h kozi in ji potipal s prstom gobec.

»Če mi obližne sedaj roko, je to dobro znamenje. Koza bo moja.«

»No, no... neumna,« je v dihu govoril Zabježkin. »Hočeš skorjo kruha? Ej, imam ga v žepu, kje neki je?... Ah, snedel sem ga, že vem. Snedel sem ga, kozica, oprosti!... Drugikrat...«

Svečano je iskal in našel Zabježkin stanovanje številka štiri in potrkal.

»Želite?« je vprašal nekdo in odprl nekoliko vrata.

»Sobo...«

»Je oddana,« je odgovoril bas in vrata so pretila, da se zapro. Ali Zabježkin je že imel nogo vmes.

»Oprostite,« je rekel plašno. »Kako to? Dovolite, da vstopim, sodrug! To ni lepo... Zgubil sem čas in denar za vožnjo... Zapiska...«

»Zapiska? Ivan Kirilič? Zakaj nisi odstranil zapiske?«

Zabježkin je sedaj dvignil oči in zagledal žensko nenavadnega obsega. Ravno to, s katero je govoril. Njen nos ni prav nič zaostajal za Zabježkinovim. Bil pa je njeno telo tako bogato, da bi iz njega prav mirno izrezali dva Zabježkina. Ostal bi pa še lep kos za rezervo.

»Milostiva gospa, cenjena dama,« je jecljal Zabježkin in snel kapo. »Najmanjša soba mi zadošča, čumnata, čumnata...«

»Kakšen je Vaš poklic,« je vprašala s solidnim basom Domna Pavlovna.

»Uradnik...«

»Kaj storiti,« je vzdihnila Domna Pavlovna. »Hudič vzami. Imam še sobo. Ali, prosim, brez zahtev — poleg kuhinje...«

Vzdihnila je še enkrat globoko iz popolnoma razumljivega vzroka in povabila Zabježkina, naj vstopi.

»Oglejte si. Ničesar mi ni treba prikrivati. Soba je slaba. Tudi okna so za nič. Nobenega raz-

gleda, ker so ob zidu. Lepo sobo sem že oddala. Nekemu vojaškemu brzojavniku...«

»Izborna sobica,« je navdušeno vzkliknil Zabježkin.

»Vedno sem si želel sobico poleg kuhinje... Dovolite, da se že jutri vselim...«

»Zakaj ne,« je odgovorila Domna Pavlovna.

»Vselite se.«

Zabježkin se je globoko priklonil in odšel. Pri vratih je obstal, žalostno prečital še enkrat zapisko, jo zvil in vtaknil v žep.

»Da, da,« je mislil. »Teško si je, težko si je priboriti srečo... Kdorkoli se odpelje v Indijo ali v Ameriko, najde brez truda takoj sobo. Ali tukaj... In brzojavnika kot dodatek... Kakšen neki mora biti? In če se, recimo, brzojavnik pokaže kot zapreka, kaj potem? Ah, težko je, zelo težko, priboriti si srečo.«

IV.

Zabježkin se je preselil. Komaj je svoj voziček potisnil na dvorišče, so se že odprla vsa okna. Ženska z oteklim obrazom se je nagnila iz okna, skoro do sredine telesa in rekla:

»Aha!« Pa tudi učeni agronom Pampuškin je zapustil »Nekaj besed v zaščito vrtnih škodljivcev« ter stopil k oknu. Celó Domna Pavlovna se je skoracala milostno in prišla osebno na dvorišče.

Zabježkin je razstavil svoje premoženje.

»Vzglavnik,« so ugotovili gledalci. In resnično: Vzglavnik, s širokim zarjavelim madežem in belomodro trakast, je odnesel v sobo.

(Dalje prihodnjič.)

poslanec in šele 47 let star. Atentator je 17 letni mladenič.

Hitlerjevo volilno nasilstvo. Po nemškem volilnem redu je morala stranka, ki se je udeležila volitev v državni zbor, zbrati vsaj v enem volilnem okraju 500 podpisov, v ostalih okrožjih pa po 20. Nova odredba, ki je morda neustavna, kar se bo šele ugotovilo, pa določa vsaj v enem okraju 60.000 podpisov, po vseh drugih volilnih okrajih pa po 50. — Naredba ima med drugim namen, preprečiti Strasserju kandidaturo, ker je zapustil Hitlerjevo stranko.

V Nemčiji se bijejo naprej, čeprav grozi Hitler, da bo spravil vse svoje politične nasprotnike na vislice in namerava radi tega zopet uvesti smrtno kazen. Nacionálni socialisti in komunisti so se spopadli v Berlinu v dveh delavskih okrajih, v Moabitu in v Nowi wesi, ubita sta dva komunista, eden pa smrtno ranjen. V Dortmundu so se spopadli nacisti in člani Reichsbannerja; ranjenih je 5 reichsbannerjevcev in 3 nacisti. V Wittenu je bilo ranjenih 11 oseb. V Kölnu je bil napaden voz cestne železnice, v katerem so se vozili nacisti; ranjena je 1 oseba.

Adolf Hitler, sedanjí nemški kancler, je bil rojen v Braunau ob Inu v rodbini carinskega uradnika. Absolviral je realko in je hotel postati slikar. Po smrti staršev se je šolal na Dunaju; tam so mu rekli pri slikarski izkušnji, da je risar, nima pa slikarskega talenta. Postal je stavbni risar. Med vojno pa je vstopil v bavarsko vojsko. Po vojni je prišel v Monakovem snovati svojo »delavsko stranko«. Sodeloval je 1923 pri znanem puču v Monakovem (Ludendorff in Kahr). Obsojen je bil na pet let ječe, potem pogojno oproščen. Poznejši njegov razvoj je znan.

Voditelji trusta užgalic Ivar Kreuger, ki se je meseca marca lani v Parizu ustrelil, je poneveril svoji družbi okoli sedem milijard dinarjev. Koncern je štel 160 družb v Evropi, severni in južni Ameriki. Revizija je ugotovila, da so nekateri družabniki vedeli za Kreugerjevo početje, a on jih je teroriziral. Ponarejene so bile tudi bilance. Povsem napačno pa je bilo mnenje, da je bil Kreuger gospodarski talent in se moramo čuditi, da je tega krvosesa javnost tako oboževala.

Daladier je dobil v francoskem parlamentu zaupnico s 370 proti 200 glasovom. Socialisti so zaenkrat glasovali za zaupnico, naglasili so pa, da bodo v proračunski debati zastopali neomajno svoje dosedanje stališče.

Iz španske vlade sta izstopila socialista Garcia Prieto, minister za javna dela, in prosvetni minister. — Vlada je v veliki zadregi, ker brez socialistov ne more vladati. Če se socialisti ne vrnejo v vlado, bodo morale biti razpisane nove volitve.

Delavska stranka na Irskem, ki bi v političnih razmerah na Irskem edina utegnila zagotoviti De Valerovi vladi večino, je dne 3. t. m. sklenila, da ne stopi v koalicijo z republikansko stranko. Delavska stranka bo podpirala vlado le v socialnopolitičnih in gospodarskih vprašanjih.

Japonci pripravljajo veliko ofenzivo v kitajsko pokrajino Džehol. Dan za dnem prihajajo iz Mukdena novi vlaki po progi v Šanghajkvan, ki prevažajo japonske vojake. Japonci še čakajo samo, da zima popusti, ker japonski vojaki niso vajeni hude mongolske zime. Pa tudi Kitajci ne drže rok križem in se pripravljajo na odločno obrambo ob kitajskem zidu. General Čangsuljan razpolaga z 200.000 možmi. Pričakujemo torej lahko novega krvavega klanja na Daljnem vzhodu. — Mednarodna orožna industrija, ki hujša sedaj ene, sedaj druge, si obeta zopet bogato konjunkturo.

Nezaposlenost v Zedinjenih državah. Število nezaposlenih delavcev v Zedinjenih državah je doseglo 15 milijonov. To pomeni, da je v severoameriških Zedinjenih državah najmanj 37 milijonov prebivalcev brez sredstev za preživljanje. Od industrij so najbolj prizadete stavbna, avtomobilska in železna.

Grčar Viktor:

Pravljica o Velikem Mariboru.

(Nadaljevanje.)

Da bi ob normalnem razvoju moral biti domači obrtnik kal, iz katere bi vzevala in se razrasla naša industrija, na to ne misli nihče. Da bi bila taka industrija potem res naša in domača, tudi ne. Kajti ta domačin je raztepen po mestu in po okoličinah in živi svojim mestnim ali pobreškim ali tezenskim ali studenskim tradicijam in se niti ne zaveda, da je pravzaprav nositelj nekega živega pokreta in da mu je zgodovina postavila kako nalogo.

Ker ni politične enote, tudi gospodarska enota nima glave. In ni res, da bi bilo pomanjkanje domačega kapitala krivo, da se domača in lastna industrija ne more razviti.

Za kritje 100.000 Din bremen plača pri	10.000	20.000	30.000	40.000	50.000
prebivalcev oseb po Din 10.—	5.—	3,30	2,50	2.—	

Ali: Davčna osnova je 200.000 Din, doklada 50%, davčni efekt 100.000 Din, plača pa 18.000 prebivalcev okolice 36.000 Din, 32.000 prebivalcev mesta pa 64.000 Din. Gotovo je, da bi se višina občinskih doklad na neposredne davke, ki tvori sedaj glavni vir za kritje izdatkov njihovih občin in ki znaša po proračunih za 1931 v Košakih 86%, v Studencih 60%, v Pekrah 118%, v Krčevini 50%, v Radvanju 70%, v Kamnici 33%, na Teznu 105%, v Rošpohu 32%, na Pobrežju 50%, a v mestu 50% (po proračunu za 1933 celo 45%), v istem trenutku znižala na enotno srednjo stopnjo, ki bi najmanj ne prekašala višine sedanje občinske doklade na direktne davke v mestu (45%).

Posebne davščine, ki jih pobira

Krivda je na popolni neorganiziranosti tega kapitala, ki se je lovil za zagrebškimi in tujimi tržišči, ki je iskal milosti po čifutskih blagajnah, ki pa ni znal služiti sebi in domu in domačemu človeku. Kako pa, ko pa ni bilo nikogar, ki bi ga vodil to pot!

Za veliko in ekonomsko močno in enotno občino pa govore baš momenti, radi katerih se okoličani z vsemi silami upirajo združitvi. To je vprašanje obremenitve.

Ljudje gledajo samo velike številke in se jih plaše. Ne upoštevajo pa plačnikov. Mnogo plačnikov mnogo plača.

To nam pokaže preprost eksempl:

mesto, pa daleč niso take, da bi moralo prebivalstvo v obup radi njih. Trošarina na alkohol se pobira tudi v okolici in iznaša v povprečju za gori navedene občine po 1 Din od litra, v mestu pa 1.50 Din.

Druge davščine pa so po večini protidajatve za dajatve v mestu, ki jih plača tisti, kdor dajatve dejanski tudi uživa.

Kanalščino plača, kdor ima na kanalsko omrežje dejanski priključek. Drugi pa si mora pomagati ali z ponikovalnicami, ki jih je treba čistiti in obnavljati, ali z odvajanjem. Eno in drugo stane in bržkone ne manj nego iznaša kanalščina. To dokazuje dejstvo, da ljudje tam, kjer nimajo priključka na kanale, prosijo za nje.

(Dalje sledi.)

Lepo uspela socialna tečaja v Breznem in na Muti.

Delavci se izobražujejo in organizirajo kljub vsem zaprekam.

Kakor pred kratkim v Ribnici na Pohorju, so se minulo nedeljo tudi delavci v Breznem udeležili v velikem številu socialnega tečaja. Prvotno bi se bil moral sestanek vršiti v gostilni Grubelnik, toda lastnik lokala je v petek nepričakovano sporočil zaupnikom, da ne da svojega lokala za to prireditve na razpolago. To postopanje omenjenega gostilničarja si bo seveda delavstvo dobro zapomnilo in bo skrbelo, da ne bo imel ta gospod preveč nadleže z delavci. Tečaj se je nato vršil v dvorani gostilne Gregl. Udeležili pa so se ga večinoma delavci, ki so zaposleni v tovarni lepenke, deloma pa tudi žagarji in splavarji.

O prvi točki dnevnega reda »Najvažnejša določila iz delovnega prava« je predaval dr. Reisman, »O delovnem času in nadurnem delu« dr. Gojmir Jelenc, »O nalogah strokovne organizacije in delavskih zaupnikov« pa s. Eržen. Vsi predavatelji so želi za svoja poljudna in lahko razumljiva izvajanja obilo zasluženega priznanja.

Popoldne istega dne se je vršil socialni tečaj tudi na Muti, kjer so tamošnji delavci do zadnjega kotička napohili lokale gostilne Dobnik. Tudi tu so poslušalci pazno sledili izvajanjem predavateljev ter iste nagradili z dolgotrajnim odobravanjem. Predavanja se je udeležil tu-

di župan s. Peternuš z ostalimi delavskimi občinskimi zastopniki.

Ob tej priliki je delavstvo v Breznem, da ne govorimo o Muti, kjer se nahaja stara postojanka delavskega gibanja, pokazalo, da se pričinja dramiti in oklepiti svoje strokovne organizacije. Na delavski tisk pa se je naročilo 30 novih naročnikov.

Priporočamo delavstvu v ostalih krajih, da sledi vzgledu zgornje dravske doline, ker le zavedno in složno delavstvo si bo izboljšalo svoj položaj in končno zavzelo ono mesto, ki mu pripada.

Maribor.

Za priključitev okoliških občin. Minuli četrtek se je vršila na mestnem magistratu konferenca zastopnikov mariborske mestne občine in okoliških občin. Na konferenci se je razpravljalo o vprašanju priključitve okoliških občin k Mariboru. Zastopniki mestne občine so zlasti podčrtavali, da bi bila v slučaju odklonilnega stališča okoliških občin v vprašanju priključitve primorana mestna občina zabraniti okoliški šolski dostop v mariborske šole. Ta grožnja, ki se prav lahko uresniči, je porazno vplivala na nekatere zastopnike okoliških občin, ki so na to izjavili, da bi bila priključitev na vse zadnje vendarle mogoča, če bi dobili zagotovilo, da bi okoliški občani ne bili prizadeti z davki, od katerih nimajo okoličani direktnih koristi. — Pri ponovni razpravi o tem vprašanju dne 6. t. m. pa so okoliški župani združitev z mestno občino odklonili.

Nacionalni in socialni položaj delavstva v Mariboru se je baje preteklo leto močno izboljšal. Tako so zatrijevali in poročali funkcionarji narodne strokovne zveze na občnem zboru, ki se je vršil minulo nedeljo v Mariboru. Ko so delavci odhajali iz tega občnega zbora, so majali z glavami, slišati pa je bilo tudi dokaj pikrih opazk na račun onih, ki trdijo, da se je položaj delavstva izboljšal. Škoda, da se nacionalni tovariši niso kar javno zahvalili delodajalcem za to izboljšanje socialnega položaja mariborskega delavstva. Toda kar se ni, se lahko še zgodi.

Tudi »zvezarji« so imeli minulo nedeljo občni zbor v Narodnem domu. Iz časopisnega poročila pa žal ni razvidno, ako so tudi na tem občnem zboru voditelji 35 ti-soč organiziranih železničarjev zatrijevali, da se je morda tudi železničarjem izboljšal socialni položaj. Gospod Deržič, ki danes zavzema odlično mesto pri železniški direkciji, bi gotovo lahko kaj povedal tudi o kaznih in sličnih stvareh, katerih je želez-

Volitve delavskih zaupnikov pri KID.

Pri KID so naznanili jeseniški »narodni« delavci obračun z marksisti. Izjavljali so celo, da marksistov na Jesenicah ni več. Tudi »Jutro« je pisalo v tem smislu. Jeseniško delavstvo je to seveda zelo zanimalo, saj se je šest dni pozneje imel vršiti ta obračun pri volitvah obratnih zaupnikov pri KID. No, dan obračuna je prišel in obračun je bil tako močan, da si isto »Jutro« še teden dni po tem obračunu ne privoščijo poročila o njem. Pa saj je bilo treba zaupnikom delavstva KID v soboto, dne 28. januarja t. l., res polagati obračun o zelo revolucionarni in odločilni dobi: kolektivna pogodba, enomesečno izprtje, boni in brezposelna akcija, od 200 do 400 brezposelnih skozi 6 mesecev, pričetek najhujšega priganjstva v tovarni in uvedba nečloveškega tempa, porast druginje, vprašanje odstotkov in kuriva, odpoved kolektivne pogodbe in razsodišče, borba za novo kolektivno pogodbo. To so bila težka in trda vprašanja, kjer bi se končno človek niti ne čutil, ko bi delavstvo, ki bi ne bilo o stvarih povsem poučeno, neprijazno odločilo o njih, ki so bili vodilni. Sicer so vsa omenjena vprašanja bila izvedena v 80% v korist delavstva, ali onih 20% neuspehov ali preslabih uspehov lahko včasih prav slabo vpliva. Toda nič takega ni bilo. Delavstvo je dalo svojim marksističnim zaupnikom popolno zaupnico. V obrat Sava se voli 16 zaupnikov. Od teh so jih dobili marksisti (SMRJ) 10 (prej 11), kršč. socialci (JSZ) 4, prej 3 in narodni »obračunaši« 2, prej 2. Tu smo sicer res izgubili enega zaupnika v korist kršč. socialcem, vendar to zaradi premajhne udeležbe, ker se je zaradi premale agitacije SMRJ udeležilo volitve 170 delavcev manj, kakor pa lani. To je sicer obsojdo vredno in bo moral SMRJ storiti v tem oziru svoje korake, vendar to je dejstvo. V obratu Javornik se je zaradi višjega staleža delavstva volilo 8 zaupnikov proti sedmim lanskim. Tu je SMRJ pridobil enega zaupnika in jih ima zdaj 5, prej 4. Pri obeh drugih listah je pa stanje neizpremenjeno in ima JSZ 2, NSZ pa 1 zaupnika. Na Javorniku je marksistični SMRJ napredoval tudi visoko po glasovih. Na Dobravi pa so bili vsi zaupniki izvoljeni brez volitev in sicer vsi marksisti. JSZ sploh ni vložila liste, narodni so jo pa; ko jim je pa bila zaradi mnogih bistvenih pogršk vrnjena v popravilo, so jo pa odpoklicali. Tu je bilo izvoljenih zdaj 6 marksistov napram štirim lani, ker je tudi tu letos višje število zaupnikov. Tako je letos od 30 zaupnikov v treh obratih 21 marksistov, 6 JSZ in 3 narodni »obračunaši«. Prej pa je bilo od 27 zaupnikov 19 marksistov, 5 JSZ in 2 NSZ. Tak je torej obračun, da smo napredovali v celoti za 2 zaupnika. Mi si želimo še več podobnih obračunov in najlepši bo on, ki bo res obračunal z zgagariji tu na Jesenicah, ki si žele razdora v delavskih vrstah. Vsi v SMRJ in na borbo!

niško osobje deležno. Nekateri voditelji so tudi zatrijevali, da so »nacionalni« izbojevali izplačilo 10 odst. difference. Kaj bo neki k temu dejal pravni zastopnik železniške uprave, ki je pred sodnijo, kakor smo zadnjič poročali, zatrijeval, da omenjeno izplačilo ni smatrati kot del razlike, temveč da je to bila neke vrste božičnica. No, pa spodje se bodo že pobotali med seboj.

Predavanje v okviru tukajšnje »Svobode« se vrši danes, v sredo, 8. februarja, v predavalnici Delavske zbornice, Sodna ulica 9/II. Predaval bo g. prof. Detela o dednosti. Pridite polnoštevilno!

Električni tok ubil delavca. Minulo nedeljo zvečer se je zgodila na Aleksandrovi cesti smrtna nesreča. Na dvorišču Korajžjeve hiše je bil zaposlen delavec Josip Kavran, ki se je v temi dotaknil pretrgane električne žice. Nesrečni delavec je obležal na mestu mrtev. Upamo, da bo pristojna oblast zadevo strogo preiskala.

Proračunski provizorij mestne občine za leto 1933. Banska uprava v Ljubljani je odobrila mestni občini mariborski, da izza dne 1. januarja 1933 pa do odobritve proračuna za leto 1933 pobira vse davščine kakor leta 1932.

Koncert v korist »Pomožne akcije mesta Maribora« s sodelovanjem solistov, orkestra in pevskih društev se bo vršil v torek, dne 7. t. m. s pričetkom ob 8. uri zvečer v veliki dvorani »Uniona«.

II. redna seja mestnega občinskega sveta mariborskega se vrši v petek, dne 10. februarja 1933, ob 18. uri v mestni posvetovalnici. Na dnevnem redu bo bržčas kaj zelo važnega, ker se je šele pred dnevi vršila proračunska seja.

Film Triglavске strmine se bo v kratkem predvajal v tukajšnjih kinomotografih. 20 odst. od kosmatega dobička je namenjeno v prid pomožni akciji.

Mariborsko gledališče: Sreda, dne 8. februarja, ob 20. uri »Svejk II. del«. Pridite, četrek, dne 9. februarja, ob 20. uri »Grofica Marica« red B.

Občni zbor SK »Svobode« Maribor se vrši v soboto, dne 11. t. m., ob 20. uri v dvorani »Delavske zbornice«, z običajnim dnevnim redom. Glasovalno pravico imajo le oni člani, ki so poravnali članarino vsaj do 31. decembra 1932. Udeležba za člane strogo obvezna. — Odbor.

Ljubljana.

»Šola in Dom« v Ljubljani opozarja vnovič, da je otvorila za svoje člane brezplačno vzgojno posvetovalnico, kjer dobe svete o vseh vprašanjih vzgojstva in šolstva. Posvetovalnica je odprta v Pražakovi ul. št. 8, I. nadst., ob ponedeljkih in četrkih od 10. do pol 12. ure. Društvo »Šola in Dom« je imelo doslej sestanke v Brezicah, Krškem, Trbovljah, Ptuj, Sp. Siški, Mostah in na Prulah. Izvolili so se pripravljali odbori, da se osnujejo podobna društva, oziroma da se nabirajo člani za ljubljansko društvo. V mnogih drugih krajih se pripravljajo sestanki. Posvetovalnica za osnovne, meščanske in učiteljske šole se odpre s 16. t. m. v Franciškanski ul. 6, prvo nadstropje, desno. Odprta je ob ponedeljkih od 8. do 10. ure. V obeh posvetovalnicah se sprejmejo novi člani.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon štev. 2324.

Uredite vprašanje starostnega zavarovanja naših rudarjev v Franciji!

Lievín, dne 19. jan.

Cenjeni sodrug urednik!

Prosimo Te, da nam odstopiš malo prostora v naši ljubi »Delavski Politiki«. Mi, jugoslovanski rudarji v Franciji, smo menda najbolj zadovoljni z vsem, kar se godi z nami. Nikjer ne čitamo o kakšnih pritožbah in o naših današnjih slabih razmerah. Pa vsaj tudi nič ne zaleže, če prosiš, ali se pa pritožuješ. Človek bi si skoraj mislil, da živimo v dobi, ko je svetopisemski Krist romal od kraja do kraja in učil ljudi moliti in tiho trpeti. Naša strokovna organizacija »Sindicat des Mineurs« že več let pošilja resolucije na razna pristojna mesta radi sprejetja recipročne delavske zaščitne konvencije, a do danes še ni nič urejenega. V decembru lanskega leta smo ponovno poslali resolucije na merodajna mesta, kakor na kr. konzulat v Lille, na kr. poslanstvo v Pariz, na Delavsko zbornico v Ljubljani in na naše ministrstvo za socialno politiko v Beogradu. To najbolj merodajno mesto nam do danes še ni odgovorilo, kar nas je precej razočaralo.

Od drugod so odgovorili, da je dotična konvencija že odobrena in da je potrebna samo še ratifikacija iste po obeh prizadetih parlamentih. Naš gospod konzul v Lille nam je celo odgovoril, da ker smo že toliko časa čakali, naj še vnaprej potrpite, dokler se stvar ne uredi. Saj bi človek se potrpel, če bi to ne trajalo tako dolgo. Res, prokleto žalostno za nas je dejstvo, da nas živi v Franciji nad 45.000 jugoslovancev, kateri imamo svoje dokumente v redu, pa si ne moremo in ne znamo pomagati do naših pravic. Za zgled si vzemimo Nemce, katerih je okrog 12.000, pa so si znali priboriti svoje pravice. Seveda so organizirani in zato jim je uspelo, da so po kratkem času prišli do konvencije, katere jih štiti, da jim ni potreba vedno misliti na to, kaj bo na starost, kakor pa nam.

Obračamo se na vse merodajne faktore s prošnjo, da se pobrigajo za naše izseljeniško vprašanje, in da se že vendar enkrat sprejme dotična, za nas tako važna konvencija. Upamo, da bo tudi francoski parlament storil potem svojo dolžnost. V slučaju, da vse naše prošnje in moledovanja ne zaležejo, bomo pač primorani oditi se naši domovini in si poiskati državljanstvo tam, kjer si služimo svoj borni rudarski kruh.

nje čase marsikaj, samo to ne, kar je za nas delavce najvažnejše. Mi izseljenci mislimo, da je najboljši sredstvo za udržitelj države izpolnjevanje dolžnosti napram svojim državljanom. Mi delavci vse demagoge že predobro poznamo, ker smo večinoma zaradi njihove zgrešene politike morali po svetu s trebuchom za kruhom in le njim se imamo zahvaliti, če smo danes popolnoma brezpravna raja, katere nihče ne respektira.

Rudarji.

P. S. Sporočite nam, koliko še dolgujemo na zaostali naročnini. — Nekaj delavskih žepnih koledarčkov si želimo. — Knjige Cankarjeve družbe smo prav z veseljem prebrali. Sedaj romajo po koloniji in se vsem rudarjem zelo dopadejo.

Trbovlje.

Redni letni obč. zbor podružnice Zveze Rudarjev Jugoslavije se bo vršil dne 19. februarja 1933 ob 9. uri dopoldne v prostorih dvorane Delavski dom. Poleg običajnih razprav in volitev novega odbora se bodo določili tudi delegati za občni zbor Z. R. J.

Dramski odsek »Svobode« je vpriporil v četrtek, dne 2. t. m., v dvorani Delavskega doma Tolstojev dramo »Vstajenje«. Igralci so podali svoje vloge prav dobro in jih je občinstvo tudi pri vsakem dejanju nagradilo z aplavzom. Prostorna dvorana je bila v celoti zasedena, kar dokazuje, da si je »Svoboda« pridobila med tukajšnjim občinstvom mnogo simpatij. Zeleli bi, da nas

Kulturni pregled.

Ljubljanska drama.

Womberger: Voda.

Ena izmed mnogoterih variacij Gogolevega »Revizorja«, okrašena z dvema ljubezenskima zgodbama ter z veselo anekdoto o spomeniku. Komedia drobni, malenkostnih osebnih vaških nasprotstev, častihlepja in skoposti, prav na rahlo poskropljena z odmevi socialnih nasprotstev med kmeti in kajžari. Galerija interesantnih, splošno znanih (in obče veljavnih), prav uspešno realistično orisanih tipov slovenske ali tudi katere druge vasi; župan, njegov tekmeč in bivši župan, županja in njeni hčerki, trgovec in njegov sin, kmetje in kmetica, kajžari, bogati Američan v vlogi slikarja in kiparja letoviščarja in krona vsega: občinski tajnik.

Vodovod je »stoletni sen« Suhega dola, sen, ki se zaradi skoposti vaških mogotcev ni mogel realizirati. Naposled pa plačajo vodovod po večini prav ti isti skopuhi, kajti častihlepje je v njih močnejše, nego skopost. Američan Kopriva, nekdanji revček iz Suhega dola, pozna svoje ljudi. On je tisti, ki vdihne občinskemu tajniku misel, naj bi se dobrotniku, ki je žrtvoval toliko in toliko za vodovod, postavil sredi vasi spomenik. Občinski tajnik je srečen, zakaj ni je priložnosti, ki bi mu mogla nuditi večjo možnost očitovanja njegovih pesniških vrlin, nego je prav odkritje spomenika.

Okrog tega spomenika se vrstijo veseli, duhoviti in interesantni zapletljaji, ki se seve, srečno razvzvoljajo v splošno veselje in radost.

Dobri so nagrajeni — hudobni so tepeni.

Režija je skušala hoditi strogo vzporedno z delom, skušala je biti realistična, pa se ji ni povsem posrečilo. Karikiranje je šlo čez okvir kvalitete dela; bilo je ne samo nepotrebno, bilo je celo škodljivo.

V splošnem pa so se vsi igralci korenito odrezali. Vprizoritev je v celoti bila prav dobra.

Inscenacija malce prešablonska.

Pri občinstvu je vprizoritev dosegla prav lep uspeh. —ok.

igralci v kratkem zopet presenetijo s svojim nastopom.

Ptuj.

Novi odbor mestne hranilnice. Na zadnji občinski seji je bil izvoljen novi odbor mestne hranilnice, ki je sestavljen tako-le: dr. Senčar Matej, Steudte Ivan, Gorup Josip, Snoj Ivan, Gabriel Franc, Ogorelec Mirko, Arnejčič Franc, ing. Urbančič Josip, dr. Kuhar Aleksander, Vagrandl Julij, Vindiš Ignac in Zorčič Alojz.

Da bo beda večja, je tudi tt. Pi-rich ponovno reducirala usnjarijem plače in baje namerava odpustiti nekaj delavcev.

Slika socialne »pravičnosti«. V petek se je prisilno deložiralo brezposelnega peka M., stanujočega na Vičavi. Z energično intervencijo naših sodrugov se je posrečilo dobiti od sreskega načelstva plačilo dvo-mesečne najemnine, da revež ni ostal na cesti.

Sodrugji in sodružice, ne pozabite na zanimivo predavanje, ki bo v četrtek.

O nedeljskem shodu bomo zanimivosti priobčili prihodnjč.

»Svoboda« priredi v soboto, dne 11. februarja, ob 20. uri pevski koncert, nastopi pa tudi kolektivni recitacijski zbor z odlomkom iz »Noči« od Mile Klopčiča. — Pridite polnoštevilno.

Vse, kar rabite za pisarne, kupujte v trgovini Ljudske tiskarne d. d., Slomškov trg 6

Alkoholizem in delavstvo.

Z zanimanjem sem sledil glasovom o predavanju sodnika dr. Bajiča, ki je bilo v društvu »Treznost« 9. dec. 1932. Bil sem namreč navzoč na tistem predavanju in kot delavca me je užalil ton predavatelja, ko je govoril o alkoholizmu v zvezi z delavstvom. Nek ljubljanski meščanski dnevnik (ne »Slov. Narod«) je naslednji dan obsodil izvajanja g. dr. Bajiča; list je naglašal, da takozvani boljši sloji ne pijejo nič manj od delavcev, da pa lažje skrijejo svoje pijančevanje in njegove posledice. Ostala dva ljubljanska dnevnika sta pa poročala o predavanju povsem kronistično, brez komentarjev. »Slov. Narod« je prinesel obširno poročilo v primeri z običajnimi poročili o predavanjih, a zamen sem v njem pričakoval vsaj rahlo kritiko predavanja.

»Svoboda« je poročala o predavanju baje na podlagi »Narodovega« poročila, ker njen poročevalec ni bil na predavanju. Morda se je pa ozirala tudi na druga poročila, saj so se vsa v sporni točki krila. Ker je obsodila »Treznost«, da prireja takšna predavanja, na katerih se žali delavstvo, je iz tega nastala polemika. Podpredsednik »Treznosti« je izjavil v »Del. Politiki«, da »Treznost« ne more odgovarjati za predavateljeva izvajanja in da s tem še ni rečeno, če je priredila predavanje, da tudi soglašajo s predavateljevimi izjavami. S tem je bila menda polemika o tej čudni zadevi odpravljena z dnevnega reda, a v 8. štev. »Del. Politike« je izšla izjava g. dr. Bajiča, da svojih izjavij ne istoveti s poročanjem »Slov. Naroda«, ker je bilo »Narodovo« poročilo zelo ekscerptirano ter so dobila predavateljeva izvajanja po njem povsem drug pomen.

Ker sem pričakoval, da bo tudi »Del. Politika« zavzela svoje stališče o tej zadevi, ker se je predavanje tikalo delavstva in ker je torej g. dr. Bajič ovrgel to, kar se je prvotno smatralo, da je izjavil, namreč, da je delavstvo v časih konjunktore premalo varčevalo, da bi mu zdaj ne bilo treba stradati — se mi zdi v interesu delavstva in njegovega glasila umestno ugotoviti:

Predavatelj je precej govoril o delomrznosti in izkoriščevalcih podpor, s katerimi je imel opraviti v svoji sodniški praksi. Izrazil se je, da so delomrznosti, ki prihajajo pred sodišče, po večini alkoholizirani tipi, ki so v času konjunktore služili zelo dobro ter bi si lahko marsikaj prihranili, če bi zaslužka sproti ne pogrnali po grlu. Zdaj se potepajo iz kraja v kraj, izkoriščajoč dobrotelost in usmiljenje, navijne ljudi. Vse podpore gladko zapijejo. Zato se mu zdi sedanjí sistem dobrotelosti le dobrotelna komedija. Ako bi alkohol ne segal tako globoko v vse naše življenje, bi pri nas tudi ne poznali prave brezposelnosti ter bi ne bilo toliko delomrznosti. »Jutro« je o tej predavateljevi izjavi poročalo: »Delomrzniki, ki prihajajo pred sodišče, so po večini alkoholizirani tipi; današnja brezposelnost je v veliki meri samo vprašanje vagabundaze, ki jo v veliki meri podpira javna karitativnost.« »Slov. Narod« pa pravi: »Predavatelj je tudi trdil, da ima alkoholizem takšen vpliv na naše socialne prilike, da bi zdaj pri nas ne bilo niti prave brezposelnosti, če bi delavstvo v prejšnjih boljših časih ne zapravljalo tako lahkomišelnega zaslužka, ker bi se zdaj lahko preživljalo s prihranki. Podpiranje brezposelnosti na način, ki je uveden, se mu zdi dobrotelna komedija; prepričan je, da z denarnimi podporami navajajo ljudi samo v delomrznost ter podpirajo potepinstvo.«

Vidimo torej, da sta poročevalca pojmovala isti smisel predavateljevih besed. Prepričan sem, da lahko to potrdi z mirno vestjo vsi poslušalci tistega predavanja. Predavanja se je tudi udeležil predsednik »Treznosti«, g. Hrovat st., ki bi tudi moral vedeti, kaj je na stvari. Mislim, da so pavšalne obsodbe delavstva nedopustne in da to stališče zastopa tudi »Del. Politika«. Iz izjave g. dr. Bajiča v »Del. Politiki« pa še ni razvidno, kakšno stališče zastopa on prav za prav glede delavstva. Dejstvo je, da se njegova izvajanja v predavanju tičejo predvsem delavstva, čeprav je izjavil, da je predaval samo s pravnega in kriminalističnega stališča. Značilno je tudi, da g. dr. Bajič ni poslal poprave v noben izmed dnevnikov, ki so poročali o njegovem predavanju tako, kot da so ga njihovi poročevalci (ki so bili vsi prisotni na njem) enako razumeli. Če mu je bilo kaj zato, da bi njegov ugled ne trpel v očeh delavstva, bi moral to vsekakor storiti. Skoraj neverjet-

no se tudi zdi, da bi se podpredsednik »Treznosti«, ki je zavzel odklonilno stališče glede dr. Bajičevih izjavij in ki ni bil navzoč na tistem predavanju, ne informiral pri tovariših odbornikih, zlasti pri predsedniku, kaj je prav za prav na stvari, če so poročila dnevnega časopisa točna, saj se vendar ne more zanesti bolj na časopisna poročila kot na svoje tovariše. (Uredništvo razpolaga z naslovom pisca tega članka.)

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Jesenice.

Nekaj o cestnem redu. Jesenice so sicer mesto, vendar večina hišnih posestnikov se tega ne zaveda. Ceste na Jesenicah so razen glavne brez vsakih hodnikov. Večina cest in potov pa še celo visi. Tako pozimi, ko se podnevi sneg topi, ponoči pa zamrzne, ne hodiš po cesti, še manj po hodniku, nego po goli ledeni plošči. Čez celo cesto je navadno razprostrt led, ki je gladek in spolzek, tako da je hoditi po njem prava akrobacija. Ali nobeden od hišnih posestnikov se ne zmeni, da bi ta led razsekal ali po njem nasul vsaj peska ali pepela. Kaj so jim pasanti mar? Res je čudno, da se pri vseh teh podedah in padci ne pripeti ves resnih nesreč z večjimi posledicami. To menda zaradi tega, ker je vsak Jesenčan zaradi takih razmer že od malega navajen na primerno žongliranje s telesom, ko pade ali se valj po ledu; ali mestno načelstvo naj pazi, da te vaje ne bodo potrebne. Čas bi že bil.

Klubske smučarske tekme SK Svobode na Jesenicah so se vršile v nedeljo, dne 8. jan. t. l. Udeležba je bila zelo lepa in se je udeležilo tekme 18 tekmovalcev, dasi je bila tekma razglašena zaradi negotovih snežnih prilik šele nekaj dni pred vršitvijo. Dolgost proge je bila 4 km in je bil start na Poljanah nad Jesenicami, cilj pa na Borovljah. Višina razlika je bila 120 metrov. Kakovost proge je bila srednja in gorska, in pot je bila strma z vzponom. Na tekmi je zmagal v času 10 min. 35 sek. S. Koren Franc in postal s tem klubski prvak za l. 1933, drugi je bil Koren Vinko (10.45), tretji Reichmann Ivan v 11.34 min. Na cilj je dospelo 15 tekmovalcev, eden je izstopil, dva sta imela pa defekt. Zadnji je potreboval 18.12 min. Uspeli so za vremenske oz. snežne prilike prav lepi in videti je, da naši jeseniški Svobodaši prav lepo izkoriščajo najlepši zimski sport, smučanje. V nedeljo, dne 12. febr. t. l. se vrši medklubška tekma SK »Svobode« na Jesenicah in na to tekmo vabimo člane tudi drugih smučarskih klubov, zlasti pa naše »Svobodaše« od drugod. Smuk! Družnost!

Še nekaj o »Viktoriji«. Ono od katoliških akcionashev tako napadano opereto »Viktorija in njen huzar« igrajo na Jesenicah v Krekovem prosvetnem društvu. V nedeljo, dne 15. t. m. je bila šesta in menda poslednja predstava. Zanimivo je, da »Slovenec« o tem uprizorjenju ni prav nič pisal. Šele minuli teden se je oglašil, pa govori o neki opereti, ki jo igrajo v Krekovem prosv. društvu, vabi na njo, ali ime na operete ne pove. Kaj ga je sram, in hoče spet delati greh, zakrit s tančico ali pa za zaprtimi vratni? No, no, saj ljudje vedo, pa če »Slovenec« tudi ne pove imena. Ono pohujšanje, ki ste ga pred dvema leti napovedovali, kljub temu ne bo izostalo. Taki so ti naši moralisti! Pa saj jih dobro poznamo! Kaj, ko bi nam enkrat pokazali v katoliškem domu tudi »Veseli vinogradi«? Pa bo »Slovenec« morda spet jezuitsko molčal in vabi na predstavo — brez označbe komada.

zastoni

Vsi letni naročniki dobe **zastoni** 14 karatno originalno ameriškano **zlato nalivno pero** ali pa **Kürschnerjev ročni leksikon**, (900 strani, 32 tabel) ali eno prvovrstno **radijsko cev**.

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled »Radio« Welt«. Naroča se Administration der »Radio« Welt« Wien I, Pestalozziggasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in ima lepo urejene poučne tehnične članke.

Nalagajte svoje prihranke

v Štajerski hranilnici in posojilnici v Mariboru, Slomškov trg štev. 6.

Vloge obrestujemo po 5 1/2 %

proti trimesečni odpovedi.